

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De sacramento eucharistiae. Et audienda missa

Gansfort, Johannes

[S.l.], [ca. 1527]

De magnitudine [passionis]

[urn:nbn:de:bsz:31-291047](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-291047)

DE MAGNITVDINE

Ut regnū, ut spōsus, ut uita, ut alacritas, ut gaudiū, ut leticia,
 ut exultatio, ut beatitudo nra ipse sit. Amor noster i deū hęc
 oīa nobis de deo nro cōficiet. Imo qd nō apertos habēti ocu
 los ad cumulū diuitiarū datū est, qn̄ necessitates egestatis in
 firmitatis corporalis nuditas & oīa famis, sitis, lassitudinis in
 strumēta sunt sapientię & iusticię. Semp em̄ alius nobis ne
 cellarius, ut meminerim⁹ spm̄ uite petēdū, Semp nuditas in
 decora. Semp pānositas uerecūda, semp fames, semp sitis, mo
 lesta semp lassitudo, semp uigilia, semp egritudo, quo monea
 mur, panē, uinū, panē sapientię salutatis, decora indumenta,
 uinū spūalis iocūditatis, beatū somnū & requiem in amplexu
 spōsi petere. Nō igit̄ hęc nobis tormēta inflīta, sed inflīta
 monumenta sunt, si sapim⁹ ut quotiens ista patimur, totiens
 uerōz bonorū petēdorū recordemur. O sapientia q̄ de occul
 tis erueris q̄ paterne irascēris, hoc uere est patrē esse ut inter
 irascendum hereditatis auxiliā tribuas.

F I N I S

Sequuntur quaedam collecta ex sacra scriptura de magni
 tudine passionis dñi Iesu Christi eiusdē M. V. uel.

MAGNA gloria regni, magna gloria regis,
 magni amoris argumenta.

Oportebat Christum pati & ita intrare in glo
 riam suam.

Passio uia gloria.

Regnum amoris amantissimum regem. Regis corona uni
 cus amor. Corona regis gloria eius. Vnica corona, uia uni
 ca. Summæ coronæ, summa uia.

Non solum regis gloria, sed & sacerdotis. Iuxta illud. Ve
 sciat mundus quia diligo patrem, & sicut mandatum dedit
 mihi pater, sic facio incensum obedientiæ.

Argumentum grande dilectionis diuinæ, tradentis unigeni
 tum filium. Traditio ergo metitur dilectionem.

PASSIONIS

Obstructū oportet procacissimorum demoniorum os loquentis iniqua, euidenti ueritate conuictorum, confiteri coactorum, quia dñs Iesus in gloria est dei patris.

Quanta necesse fuisse amoris argumēta, tum in patrem, tum in fratres, q̄ euidēter cognita, q̄ talē cōfessionē a tam dura ceruice extorqueant cōtra tantā inuidiā & crudelitatem.

Quanta necesse fuisse argumenta caritatis & amoris, quātā fortitudinem intrans ad gloriā, qm̄ cōprehensores angeli superiores, eam soli deo tribuerunt in p̄lio.

Propterea glorię regem superiores angeli, scilicet t̄b⁹ ac per hoc inferioribus, q̄s est iste rex glorię: respōderunt, quia fortis & potens in p̄lio.

Magna igitur uictoria p̄lium, fortitudo, gloria.

Gloria magna proprię conscientię conscie sibi, de perfecta hostia & uictima.

Gloria pacatę iusticię dei. Gloria digni sacerdotij.

In has glorias paciēdo intrauit, & ita oportuit eum intrare.

Quātuserat caritate, tātus fortitudine. quāt⁹ fortitudine, tā⁹ uictoria. quāt⁹ uictoria, tātus p̄lio. quātus p̄lio, tā⁹ passiōe.

A glia regis detractat, q̄ de obediētia altissima, q̄ de passiōe acerbissima, q̄ de uia glie rectissima, q̄ de p̄lio detractat.

Indigne laudat ociosa fortitudo, ociosus amor, ociosum sacerdotiū. Q̄ nō solū cōphēsores, uerū Seraphini p̄os altius & ardētus inflammādo instaurat per p̄lium crucis.

Q̄ oib⁹ dei donis calix ille, digna gratitudinis retributio.

Non potest Agnus agnino more & legibus pugnare cum leone uel dracone, nisi paciēdo. non uincere nisi fortitudine. Agni fortitudo paciētia. Ad hanc sententiam Thereph datum in memoriā mirabilium dei. Est autē Thereph morticinium a bestia interemptū, de quo ut in de sacramento altaris.

Mirabilis igitur sanctis & beatis omnibus illa uictoria, mirabile quod intellectum superat.

Circūdederunt me funes inferni. psalmo. xvij.

Torrētes diaboli terruerūt me. Funes inferni circūdederūt me.

DE SACRAMENTO EUCCHARISTIAE

Liberauit me de aquis multis ab inimicis meis potentissimis
ab hijs qui oderunt me, quoniam fortiores me erant. Fortiores
res agno dracones leones potentissimi.

Ista non David fili⁹ Ysai, sed qui ereptus de contradictione
populi, constitutus in caput gentium, & caput anguli. Cui
seruiuit populus nesciens, obediens auditu auris mera fide.
Et propterea deo in gentibus confitetur.

Mortem corporalem Codrus Decius pro populo, Piramus
Tilbe pro mutuo, Pilades hortestes Damon Phiti⁹ concerta
tes morte sua mutuo seruare uices. Et inde coniuges commu
ne maritibus tum victoria possunt.

Nulli horum certa festina resurrectio, Ieta eterna gloria, eter
nus beatus amor suorum in se, & eternum beatum gaudium.
Horum si aliquid Codrus aut Piramo pro nihilo habuissent
mos.

Mundus tot⁹ obediētia filij primogeniti graue pondus, &
efficax argumentum sciendi dilectionis eius, in patrem talem
filium tradentis in mundum amorem sciendi.

Manifeste Paulus causaliter arguit, propterea Christo datum
nomen super omne nomen, quia obediens deo patri usq; ad
mortem, mortem autem crucis, id est, altissimae obedientiae
profundissimae humilitatis, ardentissimae caritatis, fortissime
patientiae.

Passio causa nominis & gloriae super omne nomen & su
per omnem gloriam.

Item praconiū illud, Propter mansuetudinem & ueritatem
& iusticiā ideo deducet te mirabiliter dextra tua, Tanta igit
mansuetudo & ueritas in iusticia holocausti, ut eternis in celo
annalibus mirabile sit.

Item Venerunt uel intrauerunt aquae usq; ad animam meā.
Infixus sum in limo profundi, nec est substantia. Veni in
pfundum aquarum & tempestas demersit me. Defecerunt
oculi mei sperare in dominum.

Et qui sine causa oderunt me multiplicati sunt super capillos

DE MAGNITVDINE PASSIONIS

capitis mei confortati sunt persequentes me,
Item plena uictoria Agni, plena confusio Draconis. Sed
quò confusa nequitia nisi uicta, quò uicta nisi effusa, &
prorsus confusa, necessario prorsus effusa.

Iniquitas Draconis & basilisci in Agnum, est iniquitas
super iniquitatem primā ruine cadentis de celo profun-
dius hic ad fundamenta laci cadens.

Propter uerba labiorum tuorum ego custodiui uias la-
tronis. Verba labiorum dei, uerba magni consilij, quæ
nemo nisi magni consilij angelus nouit, nemo implet nisi
ipse qui uias latronis.

Magnitudo testamenti.

Perfectus pavor.

Perfectum tedium.

Perfecta tristitia sanctæ animæ usq; ad mortem.

Vera, iusta, sancta querela perfectæ dilectionis a deo,
quoniam noluit ut ardor amoris mitigaret acerbicatem
doloris & meroris.

Item Ex magnitudine meroris Mosi & Pauli uolentis,
optantis anathema fieri, deleri de libro uitæ.

Omnipotentia uolentis perfecte pati, nihil igitur ardor
caritatis mitigauit ab acerbitate doloris & meroris.

Satiata est anima mea malis, psalmo. lxxxvij.

Estimatus sum cum descendētib; in lacum, quando
a patre, a seipso, a spiritu sancto ad hoc percussus, male-
dictus, traditus, derelictus ut ad amaritudinem descen-
dentium in lacum.

Super me sustentata ira tua, hic gradus.

Omnibus fluctibus tuis afflixisti me. Omnibus igitur
fluctibus calamitatum & afflictionū, hic numerus.

Pauper ego & erumnosus, uir calamitosus ab adolescen-
tia mea portauit furorem tuū, & conturbatus sum.

Inde baptisimus angoris coartantis eum in & ab utero

DE MAGNITVDINE

matris usq; traditum & commendatum spiritum.
 Exinanitio mendicantis ab angelo confortationē posse
 pauorem, tedium, tristitiam animæ usq; ad mortē, post
 luctam agonem, post sudorem sanguineum.

Naturalis in Christo amor sui maximus, caritate del re
 gulatissimus, noluit mitigare acerba, incendit secundi
 tatem acerborum.

Concitauerunt in Christo affectiones merorē nō amor
 & caritas dolorum mitigationem. Vnde uoluit hunc
 sterilem illie secum omnem naturā creaturarum, sicut igni
 nis in fornace Babilonis.

Item Ex magnitudine redemptionis, magnitudo præcij
 redimentis, magna sapientia estimantis & compēsantis.
 Magnitudo amoris quo sese Christus amauit iuste ac
 sancte, plusq; uirgo mater & omnis ecclesia sanctorum.
 Iustum illi & nobis amare quos deus tantopere amat.
 Amor sui, quanto maior tanto sanctior, si deo incensū
 adoleatur.

Perfectus amor sui, in Christo perfectum incensum
 deo per caritatem oblatu est.

Item ingens dignitas agni occisi, qua per occisum se dig
 nus habitus accipere librum de dextera sedentis & ape
 rire solus signacula septem.

Item Perfecta salus perfectam redemptionē. Igitur per
 equum aut amplius. Igitur per obuiam equam uel am
 pliorem in obuia omniū usq; ad mortem.

Item Quod sacrificium iustitiæ dicitur.

Item Quod sacrificium iustitiæ oīa uincula debitorū iu
 stitiæ dissoluit, imo dirupit.

Item Perfecta gloria perpetuis illie annalib⁹ recolenda,
 quoniam quē semel regem gloriæ semper eundē & regē
 gloriæ glorificabū angeli, homines beati, mater regina,
 rex ipse deus.

PASSIONIS

Corona regis unica, perfecta corona glorię perfectę
Item perfecta cena nuptialis perfectę nuptialis iter uer-
bum & assumptam carnem ex qua gignit filios in dolo-
re matris & sponsę secundę.

Item Non est nobis colluctatio aduersus carnē & san-
guinem sed aduersus spiritualia nequicę in celestibus.
Igitur magis regi glorię forti in prelio.

Huc accedit aduersari? diabol? tanq̄ leo rugiens circuit
quærens quem deuoret.

Sedet in insidijs q̄si leo & q̄si leo cōtriuit oia ossa mea.

Itē Sagittę tuę infixę sunt mihi.

Et ego in flagellis paratus sum.

Domina? uoluit contere eum in infirmitate.

Itē Perfecta obediētia melior oib? alijs alior? uictimis.

Itē plij magnitudo, uictorię magnitudo, uirtutis mag-
nitude, glorię magnitudo, triumphj magnitudo. Et ois
hęc uictoria in patientia agn.

Ex oi circumstātia passiōis paciētis p̄cipiētis p̄cipiētis.

Itē perfectū exemplar ois edificij spūalis. Igit perfectum
exemplar dignū exemplar ois perfectę patientię, ois
perfectę fortitudinis. Igitur ois patientię Lazari, Iob,

Pauli & ois tribulationis inligendę, perfectū exemplar.

Itē p̄ceptū edificāti, oia facere secūdū exēplar. Ois igit
paciētia oim scōrę, iuenit sibi exēplar. obediētia ois obe-

diētię, agonia ois agonię exēplar. uictoria ois uictiōis exēplar

Itē perfectū exēplar in oi oim tētatiōe, quia tētātū per

oia p̄ similitudine absq̄ p̄cō, & ita tētātū q̄ tētatis oibus

in omni genere tētationū dignū exemplar p̄ponatur.

Perfectus p̄uor, meror, angor, perfecta derelictio.

Euidens intuitiua cognitio perfectōr horę, nō solū an-

gelis beatīs, sed omnib? demonibus. Euidens intuitiua

cognitio mentiri non potest, neq̄ mendax esse, etiam li-

cet uidentis peruersa uoluntas contra moljatur.

h ij

in spiritu
infortatione
ad mortē
neum.
Caritate dei re
cendit secundū
erorē nō amē
le uoluit hunc
arum sicut ig
nido p̄cēij
compāntis
mauit iuste ac
sanctorum.
opere amat.
leo incensū
in incensum
m se dig
entis & ape
Igitur per
uel am
debitorē fa
recolendū
mēte regē
ter regna.

DE MAGNITVDINE

Perfecta lex, perfectus mos Agni, perfecte solutus Dra-
co cū uniuersa cohorte, perfectum odium & perfecta in-
uidia.

Perfecta hostia, perfecta uictima, omnium hostiarum &
uictimarum exemplar.

Iusta, sancta, digna querela dilectionis;

Tristitia animæ usq; ad mortem.

Improperium contriuit cor meum & miseriam. **Quid**
hoc improperium nisi quod a procaci tentatore obijci
posset nisi perfecte euidentialiter intuitue uicto, hoc im-
properiū perfecte obstruētū, perfecte cōtriuit cor agni.
Perfecte confutatū improperium procacis & obstruētū
os loquentis iniqua. Eodem modo obstruitur os loquē-
tis iniqua, confutatur improperium, replentur ora canē-
tium gloriam regi gloriæ.

Item Effusi amoris magnitudo.

Item Gloria super omnem gloriam, data propter obe-
dientiam super omnem obedientiam.

Perfectæ fraternitatis odor incēsi. Igitur obedientia, hu-
militas & patientia, sicut caritas, perfectissima prompti-
tudo.

Perfecta uia accedendi ad deum, quia perfectum incen-
tium & incendium amoris.

Plus passus Agnus q̄ possint redempti gratias referre,
etiam nunc in patria.

Plus passus sponsus q̄ possit sponsa amando equare,
etiam in thalamo.

Oportet huius unius summi sacerdotis incensum obedi-
entiæ & humilitatis, patientiæ & caritatis, magis in glo-
riam dei & ueram gloriam redū dare, q̄ omnium peccat-
orum prauaricationem in blasphemiam.

Item Verbum Hieremiæ Threnoz. I. Lamech. O vos
omnes qui transitis per uiam, attendite & uidete si est

PASSIONIS

Dolor similis sicut dolor meus. Hæc uel capitis uerba sunt & habetur intentum, uel corporis arguitur intentum, quia sponsæ amantis omnis dolor propter dolorē sponsi. Valde cogit uerbū Hieremiæ. xv. Ve mihi mater mea, qui genuisti me uirum contradictionis & uirum discorde omni terræ. Non feneraui, non fenerati sunt mihi uel in me, quoniam omnes maledicunt mihi.

Item Quod dixit. Vt quid obliuisceris me in finem. ubi non solum derelictus, sed & oblitus, & id usque in finem.

Item Psalmo. x. Quare domine stas longè?

Despicis in tempore angustiarum.

Dum exaltatur impius, uritur pauper.

Tenebunt in cogitationibus quas estimauerunt. Ergo uoti cōpotes affluxerunt.

Quoniam laudauit impius super desiderio animæ suæ, ergo cōplacuit in desiderio assequuto.

Auarus benedicens blasphemauit dñm, beatificans se ipsum blasphemauit dñm.

Impius secundum altitudinem furoris sui non requiret.

Erit igitur altissimus furor eius.

Non est deus omnibus cogitationibus eius.

Parturunt uisæ eius in omni tempore.

Altitudo iudiciorum tuorum nō in conspectu eius.

Omnes inimicos suos despiciet, maxime igitur Agnū.

Dixit in corde suo, nō mouebor a generatione in generationem sine malo.

Maledictione plenum os eius.

Dolus & usura sub lingua eius labor & iniquitas.

Sedet in insidijs in uestibulis in occulto tanquā leo in tractu suo, Occidet innocentem.

Oculi eius in fortitudinem aspiciunt. Igitur in fortem in prælio.

Insidiabitur in occulto tanquā leo.

DE MAGNITVDINE

In tractu suo insidiabitur ut rapiat pauperem.

Rapiet pauperem in tractu suo in rethi. Quantum a pietate patet ex consequenti.

Cōfringet, subijcet, irruet in fortitudine sua ualida, uel in fortitudinibus suis ualidis. Et hoc magis propter iohis medium.

Dixit in corde suo, oblitus est deus, abscondit faciem suam, non uidebit in fine n.

Preterea ex psal. lxxxix. Tu reppulisti, piccisti, irat⁹ es Christo tuo vulnerasti ad terrā sc̄ificationē eius nezer, lamina sancta in fronte sacerdotis inscripta sanctū dño. Hic dicitur nezer, ubi sanctificationē n̄a translatio, sicut in fine psalmi Memēto, super ipsum autem effloret sanctificatio mea.

Dissipasti oēs sepes ei⁹ magis. Dissipasti oēs inimicos ei⁹. Posuisti omnes inimicos eius formidinem.

Diripuerunt uel rapuerunt, uel spoliauerunt eū omnes transeuntes uiam.

Factus est opprobrium uicinis suis.

Exaltasti dexteram hostium eius.

Letificasti omnes inimicos eius.

Auertisti robur gladij eius.

Et non erexisti eum in bello.

Cessasti a mundicia eius.

Et solium eius in terra detraxisti.

Abbreuiasti dies occultæ adolescentiæ eius.

Ad quid domine abscondes in finem?

Exardescet sicut ignis furor tuus.

Eum qui non nouit peccatum, pro nobis fecit peccatū.

Quero quō fecit peccatum, si nō tractauit, sicut nostrū peccatum tractasset.

Pro uobis maledictum factus est. Et quō maledictum si nostra maledictione mitius pertulit.

PASSIONIS

Maledixit Iob diei natiuitatis suæ, hoc est, humanæ diei
 quæ tota ex maledicto est. Vniuersa enim exilij huius
 imposita nobis calamitas, licet benedictione misentis
 dei, salutarē usum habeat ut ex fine sancta fit, quāto tñ
 a beatitudinis benedictione lōginqua est, & p̄p̄ p̄ctm̄
 reiecta, tātū etiā interim sub maledicto est. Et vir sc̄tū
 hoc maledictū paciēter ferre, a iocq; toto cōsentire, & ira
 cōtra se sicut i aliā iustā sententiā decernere. Et hoc nō tā
 sanctū Iob fecisse q̄ dñm Iesum, qñ p nobis maledictum
 nostræ natalis diei p nobis fact⁹ est credo atq; cōfiteor.
 Itē plurimū ponderandū uerbū Iob, quod in persona sua
 p̄pria uere dicere nō potuit, p̄pter plurima uerba scrip-
 turæ in contrarium de flagellis tribulatoꝝ personalib⁹.
 Capitalis igitur illa calamitas Christi fuit, qua inquit.
 Utinam appenderentur tanq; in statera peccata mea quib⁹
 bus iram merui & calamitas quā patior, uelut arena ma-
 ris hæc grauior appareret. Peccata eius peccata nostra
 oim, quia ipse est agnus dei, sponsofactus pro eis tollen-
 dis interuenit. Calamitas quam patiebatur appensa fuit
 in statera. Statera crux fuit. Et ubi ueritas huius uerbi p
 ipm nobis claruerit, & nobis clare apparebit, q̄ lōge su-
 pra grauitatem arenæ maris calamitas in statera crucis
 pponderet. Vere q̄ tūc talē sponsoꝝ agnū Iesum non
 amat, corde durus est, & obdurat car suū, dignus cui in-
 dignatus & iratus agnus iuret in ira sua non introitū
 in requiem & regnū agni. Quia q̄ dicit se i Christo ma-
 nere, debet sicut ille ambulauit & ip̄e ambulare. Et quō
 poterit nisi p amorē, ut si amat sicut mater amauit aiā
 amat̄is gladius p̄trāsiet. Et hoc signauit Iesus qñ dixit.
 Qui facit uolūtātē p̄ris mei q̄ i celis est, ille mihi m̄, soror
 & frater est. Et quō potest inuitatus ad has amoris nup-
 tias diligēter cōsiderare appositas epulas, & scire qm̄ ta-
 lia oportet preparare nisi amauerit. Et si amat iam patat.

DE MAGNITVDINE

Et sic arguit Paulus, Si Christus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, quia qui amat, morienti cōmoritur. Qui amat crucifixum, con crucifigitur. Et qui amat flagellatum, simul flagellatur. Sed oportet amare, alioquin anathema. Hæ sunt multæ tribulationes, uere sanctæ & iustæ, per quas oportet intrare in regnum celorum. Quibus ipse rex disposuit nobis regnum sicut pater illi disposuit regnū. Vt si cōpatimur, cōregnemus. Compassio quadam tantū affectio miserentis, uti sunt quidam non duro corde, qui mouentur si uident Agnū a lupo laniari.

Quædam fauentis, qua meror fautor, si uideat eū cui fauet infausta pati.

Quædam diligentis, qua tristatur, qui dilectum noue indigne affici.

Quædam autem amantis, qua uere cōpatitur cōpatientiam amato. Vere flagellatur cum flagellato, uere crucifigitur cū crucifixo, quoniam amor seuerus est, non conformat sed unit, ut omnia cōmunia sint amantiū, siue crux siue corona. Crucifigitur amor cū crucifixo amato, coronatur & regnat cum regnante. Nec aliter puto beatos regnare, nisi amore regnante in Iesum, uel caritate flagrante in deum uisum regnare.

Mirabile ministerium dominicæ passionis, & mirabiliter minoratus ab angelis, quando ad agonem certaminis & magni prælij rex gloriæ ab angelo qui non ipse robur & neruos habuit, ad prælium illud subeundū confortatus est. Sed ut aliquatenus coniectem in tenebris quæadmodū sapiētior ex occasione nōnunquā sit sapiens.

¶ Sequitur de incarnatione uerbi.

DE
(De i
generabilis N

bi passus est
sacerdos, no
nostrum fu
go dominu
eum sol
solatio, qu
men penit
minus qu
& qui o
in ob
su, pro
patri ru
suscitare
ctos, sub
uincos
ditos, p
tribuat
mend
ditus
possid
tribue
est aut